

DOKONAĆ (285) *vb pf*

Pierwsze o jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie); -kon- (46), -kón- (7); -kon- OpecŻyw (10), MurzHist (2), MurzNT, Mącz (19), KochTr, KochFr, GórnTroas (2), JanNKarGórn, SarnStat (4); -kón- KochPieś; -kon- : -kón- OrzQuin (1 : 4), BiałKat (2 : 1), KochPs (2 : 1); a jasne.

inf dokonać (44). ◇ fut 1 sg dokonám (6). ◇ 2 sg dokonász (11). ◇ 3 sg dokonå (13). ◇ 1 pl dokonájmy (5). ◇ 2 pl dokonájcie (1). ◇ 3 pl dokonają (4). ◇ praet 1 sg m dokonałem, -m dokonał (6). ◇ 2 sg m dokonåłeś, -ś dokonał (4). ◇ 3 sg m dokonał (110); -å- : -a- Mącz (1:1), -(a)- (11). f dokonała (8); -a- (6), -å- (1), -(a)- (1). ◇ 1 pl m pers dokonaliśmy, -smy dokonali (3). ◇ 3 pl m pers dokonali (15). ◇ plusq 3 sg m był dokonał (1). ◇ imp 2 sg dokonáj (5). ◇ con 1 sg m bych dokonał (2). ◇ 2 sg m byś dokon(a)ł (2). ◇ 3 sg m by dokonał (7). ◇ 1 pl m pers bysmy dokonali (1). ◇ 2 pl m pers byście dokon(a)li (1). ◇ 3 pl m pers by dokonali (2), bodåj dokonali (1). ◇ impers praet dokonåno (4). ◇ part praet act dokonåwszy (29); -å- : -a- OpecŻyw (3 : 1), -(a)- (4).

Sł stp notuje, Cn s.v. dokonywam, stanqwszy, Linde XVI – XVIII w.

1. Skończyć, doprowadzić coś do końca, dokończyć, dopełnić, położyć kres; absolvere, conficere, consummare, finire, implere, perducere, perficere, ad exitum pervenire Mącz, Cn; concludere, ad exitum deducere, explere, finem a. exitum a. extremam (summam) manum imponere, perpetrare, transigere Cn (210) : OpecŻywPrzedm C3; Leop Ez 43/23, Luc 14/29; Absolvere et ad exitum perducere, Dokonać yáko ma być. Mącz 400d, 222d, 400d, 453c, 501d; Kiedy to powiedział pan Koftká/ zámilkł/ ták iákoby iuż dokonawłszy/ więcey mowić niemiał. GórnDworz X2v; BudBib Ios 5/8; ActReg 55; Dekretåłmy czynili/ y z łåłki Bożey dokonali. SarnStat 85 [idem] 93.

dokonać czego (164): POthym gdy Caplan modlitw śwogich dokonał. wthym vmarł Popyełch [!] gymyenyez [!] vrban PowUrb +3; OpecŻyw 11v, 91, 93, 104; PatKaz I 11v, 12v; HistJóz E3v; FalZioł V 120; LibLeg 7/103, 11/134v; ale ty iakoś wziął opiekę nad nami ielścze odpoczątku ziwota nášego iuż iey racz łaskawie dokonac RejPs 189v; RejJóz B7v; RejKup F; MurzHist K; MurzNT Ioann 17/4; Diar 92; RejWiz 169; W on dzień gdy iuż Moizełz dokonał Przybythku [complevit tabernaculum]/ y pośthåwił: pomåzał/ y poświęcił gi ze włlyłtkim łprzëtem iego Leop Num 7/1; Boiowałem dobry boy/ biegum dokonał [cursum consummavi]/ wiårem zåchował. Leop 2.Tim 4/7 [przekład tego samego tekstu WujJud 107v, 114, WujNT, SkarKaz 8a], 1.Esdr 6 arg, 3.Esdr 9/46, Ez 42/15, Luc 4/13; BibRadz 1.Reg 6/14; Ten też Krol w Mogile kłåztorå dokonał/ kthory był Iwo Biskup zåłożył. BielKron 376v, 54v, 77v, 329; OrzQuin L4; SarnUzn B; SienLek 124, 169; RejAp AA6, CC4, 157; GórnDworz A3, L1v; RejPos 142; åle cię prośzę/ niż tey łpråwy zemną dokonałz/ powiedz mi BiałKat 223v; RejZwierc 169v, 170, 171v, 182, 264v; WujJud 107v, 114, 179v; BudBib Ier 51/63, Ez 4/7; BudNT Ioann 4/34; PaprPan Ddv; Calag 131a; podz łynu zå miłymi towarzysłzmi łwemi/ dokonay drogi tey/ å niechciëy być v Pånå podleyłzym. SkarŻyw 208, 235, 249; KochTr 15; Daymy temu pokoy/ å dokonay wczorayłzego ná coś fię był zåniołł GórnRozm H3v; WujNT przedm 3, s. 114, 115, 514, 2.Tim 4/7; SkarKaz 8a, 242a, 454a; Ná co we Włofzech hołpitalia znåczne y dołtåteczne/ å v nas w Wårłzåwie łwiętey påmięci Krol Stephan/ zåłożyć y zbudowåć był raczył: åle tego prze niedbåłłtwo nášze nie dokonano VotSzl C2v. Cf dokonać czego komu; czego z kim, Zwroty.

dokonać co (6): Tedy iednego cżáfu przez íen gdy o thym rozmyślał Angioł mu powiedział/ thy próżno małż rzecz poczętą dokonać/ ábowiem pomázałeś íobie ręce krwią krześciáńską *BielKron* 299v; *Mącz* 114d; *OrzQuin* M3; Ale Krol tę złość którą począł/ gorzey dokonał/á od tego złego nieprzełtał. *HistRzym* 8v. Cf *dokonać co na kim*.

dokonać czego komu (1): Pánie Boże day to/ áby Krol PAN náłż ízcześliwie ten Seym począł/ y pożytecznie go nam włzem dokonał *OrzRozm* V3v.

dokonać czego z kim (1): Dokonawfzy z nimi rzeczy/ położył załlonę ná twarz íwoię dla ludu ítráfzliwe⁸⁰ *BielKron* 35.

dokonać na kim (2): ale chcefzli aby to czo mouífz prawie było poczníž odemnie á dokonay na íobie. *BielŻyw* 76, 149.

W przeciwstawieniach: »począć (a. zacząć) ... dokonać« (21): bo nye ten ktory pocznye ale kto dokona ten zbauyon bądźe *PatKaz III* 151; *BielŻyw* 76, 149; *GlabGad* K5v; Ale odłóžmy to ná iny czás/ á dokonaymy tego cołmy poczęli. *KromRozm I* E4; *KromRozm III* A4v, G4; Íż ten cżłowiek począł budowác á nie mogł dokonać [*et non potuit consummare*] *Leop Luc* 14/30 [*idem OrzQuin* I3v, *WujNT*], *OrzRozm* V3v; *BielKron* 268, 288v, 299v; Inventor, Inceptor, Perfector, Tyś Wynálasł/ Tyś począł y dokonał. *Mącz* 116b; bes znáku Krzyża í. żadnéy rzeczy ná Swiećie dobrze áni poczniefz áni dokonałz. *OrzQuin* M3, I3v, M3; *HistRzym* 8v; Skąd pocznę? gdzie dokónam? *KochPs* 15; *GostGosp* 148; *WujNT Luc* 14/30, 2. *Cor* 8/6.

W charakterystycznych połączeniach: *dokonać biegu* (4), *drogi* (2), *kościola* (2), *ksiąg* (2), *modlitwy* (5), *ofiary* (3), *rzeczy* (7), *sprawy* (2), *zakonu* (2).

Przysłowia: Włoch począł/ Zyd dokonał/ na was íie znowili/ Aby zá wálze dobrá/ íedli dobrze pili. *BielSat* C4; *BielRozm* 22.

Zwroty peryfrastyczne: = *umrzeć, skończyć życie; spędzić resztę życia*: »dokonać biegu« [*szyk zmienny*] (2): A DOKONAVVSZY TAKOVVEGO BIEGV/ WZIELAM KO RO NE NA BESPIECZNEM BRZEGV. *WisznTr* 20, 6.

»dokonać dni (swoich), dnia« (5:1): Po wypithym trunku gorzką ímierć vkufífz/ á w młodości twey dokonasz dni twoich *HistAl* B6v; dwa wielcy z náłzych óstátniego dnia dokonáli w bitwie kthoráłmy z Alexandrem mieli *HistAl* E7v, C3v; á fyn zwefelim poiął onę pánnę/ á pokoíu dokonał dni íwoich. *HistRzym* 6, [39], 106.

»dokonać szedziwości swojej« (1): Nuż íáko Dawid dokonał ízedziwości íwoiey/ y íáko Pan przepuścíl mu wyftępki młodych lat íego. *RejZwierc* 125v.

»(swego) świata dokonać« [*szyk zmienny*] (3): *MurzHist* I3; Sędziowie niewierni/ zdrayce przełóženi/ Boday z óstréy íkály ná ízyię zrzuceni Swiáta dokonali *KochPs* 206, 116.

»dokonać wieku swego« (1): Támzec dokonał w krotce wieku íwego, Z záłostíą wielką ludu Lechyckiego. *KlonKr* F.

»żywota (swego) dokonać« [*w tym: żywot dokonać* (1)] [*szyk zmienny*] (80): Ktory nagle się rozbołał/ A ták żywotá dokonał. *BierEz* O2v, G, H2; *OpecŻyw* 100v; Temíftocles widząc ich íkazyé á zagubienie, napoiem bykowéy krwie żywota dokonał *BielŻyw* 64, 9, 11, 13, 120, 143; *RejJóz* B5v, O4v; *BielKron* 322v, 61, 98, 107, 166v, 167v (19); *GrzegRóżn* K2v; *Cursum vitae implere*, Dókonać

fwego żywota. *Mącz* 304d, 114d, 127d; *RejAp* 123v; á będąc ftar dokonał żywothá fwego w pokoju. *HistRzym* 50, 34, 56v, 64v, 68v, 91 [2 r.], 100; *RejPos* 198v, 245, 330v; *RejZwierc* 45, 124v, 137, 158v; *PaprPan* [Gg]4; *SkarJedn* 86, 100 [2 r.]; Páweł S. poki był żyw ták Rzymiány miłowál: onich wfty fwymi náuczál: y vnich żywotá dokonał/ y oni ciáło iego S. máią. *SkarŻyw* 93, 16, 50 [2 r.], 168, 184, 200 (14); Potym też Swintorog Vtenuśłowic rychło dokonał żywotá fwego w Nowogrodku *StryjKron* 345, 100, 365 [2 r.], 567, 587; *CzechEp* 370; *NiemObr* 29; *PaprUp* K; *GórnTroas* 57; á iegli w oštátnich Mieśiáczach żywotá dokona/ niech ma wftytko. *SarnStat* 191.

Szereg: »strawić a dokonać« (1): A przetożechmy łobie vmysłili/ áby żaden z nas z tego domu nie wychodził/ [...] á te dni mięłopuřtne w dobrej myśli á krotofili ftrawił á dokonał. *WerGość* 230.

a. *Umrzeć, rozstać się z życiem, skończyć życie* (11) : Rzekłá páni/ znamci ia iż ty ták dokonałz/ luź w tym swoim łzaleńftwie podobno áż łkonałz. *RejWiz* 27v; Ták żołnierz Chryśtułow ná wzor drugiego Piotrá wielkiego Apořtołá dokonał/ y ftáł łię łpołecznořci męki Páńłkiey godnym. *SkarŻyw* 41, 168, 189, 292, 487.

Zwroty: »chwalebnie dokonać« (2): Y tak chwálebnie dokonali y po dziwnych mękach/ wieczną koronę odniełli *SkarŻyw* 180, 305.

»w mękach, męczeństwem dokonać« (1 : 1): Mórynus zábity/ męczeńftwem dokonał. *SkarŻyw* 572 marg, 274.

»szczęśnie dokonać« (1): byłmy łie polepřfyli/ łśczeńftnie dokonali/ a tak ł twoią pomotzą do nieba łie dořtali. *OpecŻyw* 20v.

2. *Wykonać, zrobić, urzeczywistnić, doprowadzić do skutku, spełnić; absolvere, finem imponere, perfungi* *Mącz* (50) : *BielŻyw* 15; prořcie by niełkonał Bocz naniem Czart dokonał Swiy rořkofży y pociechy *RejKup* o4v; Fastigium imponere opinioni, Dokonać wypráwić yáko łie godži. *Mącz* 119c, 303b.

dokonać czego (37): Prořząc iáko Xánt łlubował/ Aby tego dziř dokonał. *BierEz* D4v; *OpecŻyw* 174; *FalZioł* V 50; *LibLeg* 11/21; nád zwyczáy vmyłł fıwoy ku wyłokołci podnořlił/ wftytkich zwycięřtw fıwych w Greciey dokonał. *HistAl* F5, H8; *Diar* 43, 89; *RejWiz* 135v; boć nieprzeřtánie człowiek/ áż thego dowiedzie á dokona [nisi compleverit] co mowił. *Leop Ruth* 3/18; Y dokonał łłupow [Et perfecit columnas] y dwu rzędow okołó wřłech łiathek *Leop* 3.Reg 7/18, 9/25, 2.Par 7/11; *RejZwierc* 105; *BielKron* 383; *Mącz* 237c; *OrzQuin* Mv; *RejAp* AA7v, 158, 171v; zda mi łie żeby łepiey/ áby on łam wftytkiego dokonał. *GórnDworz* H4v; *RejPos* 249v; *RejZwierc* 246; *BudBib* 3.Reg 6/14, Ez 4/6; *SkarŻyw* A4v; Woley Oycowłkiey dokonał/ potym się mu ofiárował/ Teřtáment łtáry wykonał/ gdy řmierciá ná krzyżu łkonał. *ArtKanc* E4, S4v; *GórnTroas* 25; Pryklłády ná *vocales*. a Chwally z wft díatek dokonalles. *JanNKarGórn* G3v; *SarnStat* *8; *SkarKaz* 45b. Cf *dokonać czego według czego; czego przez co; czego czym; czego o kim*.

dokonać co [w tym: co czym (1)] (7): tzo onij nie dokonali/ to wy napelnicie. *OpecŻyw* 77; *PatKaz* III 106v; *LibLeg* 6/191v; *BielŻyw* 114; *Perfungi* consulatu, Magistratu, Honoribus, Dokonać á złózić łwe vrzędy. *Mącz* 140c; *BiałKaz* M; *StryjKron* 91.

dokonać czego według czego (2): *LibLeg* 11/21 v; á tám dokonáli według vmow Małżeńftwá s Krolowá Bonną/ Láthá 1516. *BielKron* 436.

dokonać czego przez co (1): á przez zmarthwychwftanie dokona vczynku swego wnaprawie zupelney nowego Adama GrzegSm 57.

dokonać czego czym (3): Owa/ czego by snadz byl moca/ á gwałtem/ nigdy nie sprawil/ tego iedna ona rzecza (iako pilza) dowiodl y dokonal. *GornDworz* Aa7; *WujJudConf* 231v; á twa wola day nam prawie poznac/ á sercem iey y skutkiem dokonac. *ArtKanc* P8v.

dokonać czym (2): *PatKaz III* 106v; Vno verbo absolvam, Iednym slowem dokonam/ sprawie. *Macz* 400d.

Szereg: »spełnić i dokonać« (1): Athak thy przifzyangy y zapyfzy mamy spelnych y dokonacz *LibLeg* 6/191v.

3. Wyjaśnić, wyłożyć; określić [czego] (5) : A przeto nizli fie rozeydziemy/ dokonaymy tego/ ktorogo dnia/ ktorym obyczaiem iatz ij zabitz go chcemy. *OpecZyw* 82v; Ale dokonaymy oftatká tego fkladu swietego Apoftolfskiego. *BialKat* 116, 66; Pozytku tego Sakramentu troiakiego dokonal tenze Apoftol. *LatHar* 648.

dokonać o kim (4): Ale iefcze inych rzeczy o tym Biskupie Bonifacyusie/ ktoregośmy wfpomnieli/ dokonaymy. *SkarZyw* 497.

4. Ustalić, wytyczyć [czego] (1) :

Zwrot: »granice dokonać« (1): bífz to wfsitko sprawowal [...] y granycze potich ziemiach slwfnie na obie stronie dokonal *LibLeg* 11/21v.

5. Podbić, dobić, zwyciężyć, zmóc; conficere, consumere *Macz* (18) : Conficio, Wyprawic/ Zrzadzic/ Dokonac/ Rozbic/ Zabic/ Wypełnić *Macz* 114d.

dokonać czego (5): *LibLeg* 6/190v; takze co iefcze bylo potrofze ludzi zoftalo/ fkarbow/ meżow dobrych/ ofthatká Thurcy dokonali dorazili y pobrali w Wegrzech. *BielKron* 310v, 97; *Macz* 114d; Kazimierzowi wielkiemu Rusi dokonac/ zamki y miافتa murowac *VotSzl* B.

dokonać kogo [A] (11): *WróbZolt* S7v; á gdy fie oba porazili/ Ninus ich dokonal á panftwa pobral. *BielKron* 10, 252v, 351; Conficere per translationem infirmitate et merore confectus sum. Smutek s chorobá dokonál mie Znedzil. *Macz* 114d, 114d; *GornDworz* V6v; *BudBib Ier* 49/37; *KochPieś* 28; *PowodPr* 77; *KlonWor* 59.

Przysłowie: Vetustas omnia conficit et consumit, Stárosć wfsitkiego dokona. *Macz* 114d.

W przen [kogo] (1) : Zginalem/ á lzy moie dokonac mie maia/ Ktore mi z oczu plynac nigdy nieprzeftaia. *KochFr* 110.

6. Prawdopodobnie: W funkcji strony biernej: stać się doskonałym, udoskonalić się (1) : Then kthory dokonál/ w krotfce [consummatus in brevi] wypełnil czafy mnogie [Wuj: Stawszy się za krotki czas doskonałym; *BudBib*: Ten ktory rychlo umarl dosyc dlugo zyl.] *Leop Sap* 4/13.

Synonimy: 1. skonczyc, strawic; 2. sprawic, wypełnic, wyprawic, zrzadzic; 3. rozbic, zabic, znedzic.

Formacje pochodne cf KONAC.

Cf 1. **DOKONANIE, DOKONANY**